

Asia: VN/7002/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta

6 § Muut Määritelmät

Maksu uudessa esitetyssä muodossa vaikuttaa verolta ja tulisi käsitellä kuten tuoteverotuksen lainsäädännöstä säädetään.

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Palautamme tähän aiemman kantamme, että vain vasta vähittäismyyntipiste tietää varmuudella, menikö tuote Suomessa jätehuoltoon tai roskaksi SUPD:n tarkoittamalla tavalla. Ja vain vähittäismyyntipiste voi kerätä maksun loppukäyttäjältä tilittäen sen viranomaisille. Tuotevalmistaja ei sitä voi tietää eikä oikein kerätä. Välissä on paljon tukkuja ja muita välikäsiä. Jos maksu muutetaan vain X e/suomalainen tasolle, sen kerääminen tulee tehdä myyntipisteissä säädetyistä tuotteista sekä eritellä maksutositteessa. ALVin ja panttimaksujen tapaan. Näin kerääminen automatisoituu ja oikeellistuu.

48 a § Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuu

-

48 b § Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista

Ehdotuksesta välittyy, että SUP -siivousmaksu käytännössä irrotettaisiin aiheutumisperusteesta aika lailla fiskaalisen oloiseksi asukasluvuun perustuvaksi kunnallisveroksi. Maksun alkuperäinen perusta ja ajatus oli, että tuottaja vastaa tiettyjen valmistamiensa ja tai maahantuomiensa tuotteiden siivoamisesta sekä jätehuollosta Suomen eri/kaikissa kunnissa. Uudistuksen lähtökohdaksi mainitaan liian työläs kuntien kustannusraportointi. Muoviteollisuus ry katsoo, että maksavan, etenkin kotimaassa valmistavan, yrityksen asema tässä on vaikein ja suojaattomin. Suomessa on säädetty maksutasoksi SUP-tuotteen valmistaja, joka ei valmistaessaan tuotteita edes voi tietää, missä tuotteen loppumarkkina välttämättä on. Käytännössä on ilmennyt, ettei valmistaja voi valvoa mitenkään, että oikeudenmukaisuus hänen maksamansa SUP-maksun osalta toteutuu tasapuolisesti tai oikein tai että kaikki toimijat maksavat vastaavista tuotteistaan SUP-maksut.

Myös maksujen siirto asiakkaalle läpinäkyvästi ei ole mahdollista, koska SUP-hinnatkin saa tietää vasta jälkikäteen eikä yritys saa niistä erillistä valituskelpoista viranomaispäätöstä tai muuta

tositetta, ainoastaan tuottajayhteisön maksuerittelyn, jossa valmistajan tai maahantuojan kokonaistoimitukset ja siis senkin vasta pitkän ajan kuluttua kaupan tapahtumisesta. SUP -maksuja maksavat Suomessa valmistavat yritykset ovat jatkuvasti epävarmuudessa, että kaikki eivät näitä maksa eikä kukaan asiaa, varsinkaan maahantuontia, edes valvo. Yritykset eivät pääsääntöisesti ole missään ryhmässä näkemässä maksujensa kannon tai käytön tilannetta. Sekin kuvastaa tämän fiskaalista veroluonnetta.

48 d § Tuottajien kunnille maksaman korvauksen jakaminen tuoteryhmien ja tuottajien kesken

Tiedetään, että jätehuollon ja roskakeruun eli kustannukset, jota vastuullisen pitää kattaa, vaihtelevat kunnissa jopa kymmenkertaisina. Vaihtelu on isoa myös tuotekategorioittain. Maksu tuottajille voisi toki olla jonkinlainen per capita luku, mutta mielestämme sen pitää silloinkin olla oikeudellisesti aidosti vastuunalaisten tuotteiden siivoukseen ja jätehuoltoon pohjaava. Ei voi olla oikein, jos tuottajanvastuulla maksatetaan tuotteista, joita et valmista tai maahantuo tai joita vaikkapa ei jostain syystä jossain laskuttavassa kunnassa olisi lainkaan käytössä. Se, että joku kunta laskuttaa varoja yli toteutuneiden kustannusten ja jossain jäädään alle, on syrjivää ja suuntaa myös toiminnan täysin oudosti.

48 e § Valtioneuvoston asetus tuottajien kunnille maksamien korvausten laskentaperusteista

Mielestämme tässä pitäisi jatkaa juuri aloitetulla metodiikalla Suomessa useampi vuosi, tarkentaa ja hakea maksajille oikeudenmukaisuutta kuntahelpouden sijaan. Tässä meillä kuitenkin oli periaatteessa oleva oikea tutkittu kustannus, jota saatiin jaettua toivon mukaan kaikille vastuullisille (saatiinko?). Suomessa voimassaolonaikana SUP-tuotevalmistajien määrä on vähentynyt ja harmaan tuonnin määrä tuntuu nousseen. Luultavasti ennakoitavuus ja tilanne huononee, jos nyt heti muutetaan perusteita. Oleellisempaa olisi saada tietää oikeat maksut etukäteen ja turvata tuottajan oikeusturva,

48 f § Korvausmenettely

Veron tapaisesta maksusta pitäisi olla näkyvyys ja myös oikeudellinen valitusreitti maksajalta ja palautusreitti liikaa maksetusta saajalta maksajalle. Nykyinenkin maksu on ongelmallinen siinä, että varat keräävät yksityiset yritykset, vaikka ne lopulta kuluvat lyhentämättöminä julkiseen rahoitustarpeeseen. Tuottaja ei tiedä esimerkiksi myyntiä tehdessään hänelle koituvan SUP-laskun tai kustannuksen suuruutta vaan vasta jälkikäteen, yleensä vasta seuraavalla tilikaudella.

48 g § Kunnan selvitys toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista

Pidettävä vähintään nykyisellä tasolla sekä esitettävä lisäksi toimet, joilla kustannuksia hillitään.

48 i § Kunnan velvollisuudet tupakkatuotteista ja nikotiinipusseista aiheutuvan roskaantumisen ennalta ehkäisemisessä

Tuottajavastuun laajentaminen myös ei-muovisiin roskaaviin tuotteisiin tuntuu sinänsä linjakkaalta ja oikealta toimintatavalta, jos ajatellaan materiaalineutraaliutta, kiertämisen estämistä ja itse

korvattavaa kulua eli roskaantumista. Tämä pitäisi toteuttaa sitten laajemmassa linjassa eikä tuote kerrallaan.

51 § Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

-

Voimaantulo

-

Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamien korvausten laskentaperusteista

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset kommenttinne asetusluonnokseen.

Eräänä isona kysymyksenä tämän toteutuksessa viriää tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen. Haluammeko todellakin hajottaa EUn ehkä tärkeimmän saavutuksen, yhtenäismarkkinat siten, että 27 jäsenmaan kaikki kunnat saavat tuoteverotusoikeudet kaikkiin sellaisiin tuotteisiin ja keräysmenettelyihin, jotka jäsenmaa katsoo aiheelliseksi päättää? Kuinka EU sisämarkkinan SUP – tuotesiirot tai SUP-tuotteiden kauppa ovat mitenkään tai kenenkään valvottavissa, jos jopa pelkkä reaalisten siivouskulojen laskenta ja ilmoittaminen on liian vaikeaa? Tuottajalle pitäisi antaa vastuun lisäksi vahvat oikeudet, mahdollisuus löytää edullisin mahdollinen tapa kantaa velvoitteet

Muut kommentit

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kommenttinne esitysluonnokseen.

Nopea tarve muuttaa kansallisesti tätä EU-säädäntöä on merkki siitä, että alun perinkin kyseenalainen uusi kuntarahoitusreitti on osoittautunut toimimattomaksi ja se pitäisi jotenkin katsoa perinpohjin uudelleen, toimeenpanomielessä, verotusoikeudellisesti, kilpailuoikeudellisesti ja yhtenäismarkkinamielessä.

Kärhä Vesa
Muoviteollisuus ry